

LĒDURGAI 800

Nr.2
05. 2011.

DARBA GRUPAS INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

Tavās rokās ir nonācis otrais Lēdurgas astoņsimtgadei veltītais izdevums. Šoreiz – par kultūras dzīvi Lēdurgā vairāk kā gadsimta garumā. Paldies visiem lēdurdzīviešiem, kas labprāt piekrita sarunām! Un par fotogrāfijām no ģimenes albūmiem arī, protams, lielais PALDIES! Šis izdevums ir tapis, pateicoties Jūsu stāstiem. ...uz mēģinājumiem vēlās vakara stundās cilvēki gāja kājām daudzus kilometrus, tērpus darināja paši, uz koncertiem un izrādēm devās smago mašīnu piekabēs, neskatoties uz laika apstākļiem. Pilsētas kolektīvi bieži vien veda līdzī savas klavieres... par naudu

neviens pat nedomāja, darīja tāpēc, ka pašiem prieks...

Lielas vēsturiskas pārmaiņas, kas maina arī mūsu katru domāšanu, sākumā norit neuzkrītoši, līdz kādu dienu mēs saprotam, ka dzīvojam jaunā laikmetā un mūsdienu kultūras procesu vadītājam jābūt gan zinošam skolotājam, gan veiksmīgam tirgotājam, gan prasmīgam starpniekam, gan labam administratoram. Un tomēr - pats galvenais ir laba, uzticama komanda un SAVĒJO atbalsts.

Ilze Kļaviņa

pasākumu organizatore Lēdurgas kultūras namā

Kultūras dzīve Lēdurgā 19.– 20.gadsimtos

Kultūras dzīve ķeizariskās Krievijas laikā

19.gadsimta otrajā pusē dzīve Lēdurgas pusē kļuva arvien rosīgāka. Uzņēmīgākie zemnieki no muižniekiem izpirka mājas, pieaugot iedzīvotāju turībai, arvien lielāka vērtība tika pievērsta izglītībai un kultūrai. No 1871. līdz 1876.gadam, tāpat piecu gadu laikā, Lēdurgā tika uzbūvētas četras skolas. 1871. gadā Lēdurgā tika dibināta „Merķeļa dziedāšanas biedrība” un tās paspārnē vīru koris. Pirmais diriģents, jeb kā toreiz teica – „vadona”, bija skolotājs Antons Baltgailis. Biedrībā sākotnēji piedalījās 22 vīri, no tiem septiņi bija „klusie” biedri – tie, kas korī kā dziedātāji nepiedalījās. Pie šīs biedrības darbojās arī bibliotēka. Koris piedalījās arī pirmajos vispārējos Latviešu dziedāšanas svētkos 1873. gadā un atzīmējams ir fakts, ka tas 12 vīru sastāvā pieteica dalību arī koru skatē – tā sauktajos „dziesmu karos”. Lai gan balvu koris neieguva, uz skati pieteikties uzdrošinājās vien 10 vīru kori. Koris piedalījās arī otrajos dziesmu svētkos, kas notika Jelgavā. Trešajos Dziesmusvētkos jau piedalījās Lēdurgas jauktais koris 24 dziedātāju sastāvā G.H. Moora vadībā. Arī turpmākajos gados tika dibinātas vairākas kulturāla rakstura biedrības – 1879. gadā Lēdurgas labdarības biedrība un 1902. gadā Lēdurgas saviesīgā biedrība. Saviesīgā biedrība pārņēma ne tikai kora darbību. Tika organizētas arī dejas un spēlētis teātris.

Vecais kultūras nams

Pirmās mēģinājumu telpas bijušas skolā, tad krogus ēkas otrajā stāvā, bet pēc Latvijas valsts nodibināšanas 20.gadu sākumā Saviesīgās biedrības rīcībā tika nodota Lēdurgas muižas ēka. Biedrība muižas ēku par saviem un kultūras fonda līdzekļiem izremontēja. Tika ierīkota arī ļoti oriģināla ugunsdrošības sistēma. Ja uz skatuves izceltos ugunsgrēks, tad pavelkot trosi, automātiski atvērās lūka griestos un ar trīšu palīdzību arī jumta logi virs otrā stāva telpas. Uguns un dūmi tad skrietu uz augšu, bet cilvēkiem sarīkojuma laikā izdotos paglābties. Šie ugunsdrošības pasākumi bija ļoti aktuāli, jo siltumu koka namā uzturēja ar krāsnīm, bet gaismu pasākumu laikā nodrošināja ne tikai ar elektrisko apgaismojumu, bet arī ar svecēm.

Trīsdesmitajos gados Lēdurgas Saviesīgā biedrība organizēja arī skaistumkonkursus.

Ceik' Elziņa (Elza Bērziņa no Ceiku mājām). 1932. gada Daiļākā tautu meita Lēdurgā. Ne tikai daiļa no vaiga, bet arī ļoti dzīvespriecīga un labestīga esot bijusi un, pats galvenais nekad nevienu neesot aprunājusi... Foto no Dzintras Zelgalves personīgā arhīva

Lēdurgas koris 1930. gadā
Foto no Rasmus Graudiņas personīgā arhīva

No lēdurdzietes, ilggadējās ambulances darbinieces Ernās Bušas atmiņām : „Agrāk paši taisīja teātra izrādes, speciālu režisoru nemaz nebija. Vecākie, pieredzes bagātākie pamācīja jaunākos, visi kopā sprieduši, kā tā vai cita aina labāk būtu spēlējama. Kopā visi darbojās, tā viss ritēja. Spēlējuši vieglas ludziņas - „Maldu Mildas sapņojums” un citas. Kad gājuši mājās no mēģinājuma, bijusi jau nakts, reizēm gaismiņa jau svīdusi. Vai par to kāds bēdājis? Un neviens par to taču nemaksāja! Pa nakti iet bail nebija, tagad gan būtu jābaidās...” Režisoru pieaicināt sāka tikai 30.gadu beigās, un arī tikai uz pēdējiem mēģinājumiem. Darbojās arī koris, lai gan Dziesmusvētkos 20. – 30.gados nepiedalījās.

Ar veco kultūras namu saistīti nostāsti saglabājušies arī no padomju laikiem. Kā vietējais pašpuika sarīkojuma laikā iejājis uz zirga, parketu apskādējot, kā vēlēšanu laikā sargam – iztrebīķejam sadots pa mizu un atņemta un iesviesta krūmos plinte.

Par to, vai lēmums pēc ugunsgrēka ēku nojaukt bija pareizs, domas dalās. Ēka bija samērā maz bojāta, dedzis bija tikai vienas puses jumts, zāle un skatuve, jumts virs tās bija palicis neskarts. Tie, kas nojaukšanu atzīst par pareizu, saka, ka tā bija auksta, un ka neviens tajos laikos neļautu atjaunot veco ēku un vēl būvēt jaunu. Ilggadējais kultūras nama vadītājs Eduards Krišjānis atceras, ka kādā pasākumā zālē esot satilpuši pat 700 cilvēki, lai gan normālos apstākļos vietas bijis paredzēts 350 apmeklētājiem. Savas īpašās goda vietas vienmēr bijušas rezervētas tā laika elitei – kolhozu priekšsēdētājiem, vadošajiem speciālistiem, veterāniem.

Kultūras dzīve padomju laikos

Sievu ansamblis pie Leņina portreta vecajā kultūras namā
Foto no Dzintras Zelgalves personīgā arhīva

Padomju laikos mākslinieciskās pašdarbības loma nenoliedzami pieauga. Ja kādā kolektīvā pietrūka dalībnieki, tad tika pieņemti pat „politiski” lēmumi, piemēram, šādu lēmumu pieņēma Lēdurgas pagasta izpildkomiteja 1949. gada novembrī: „Uzlikt par pienākumu Tautas nama vadītājam, kolhozu priekšsēdētājiem un uzņēmumu vadītājiem organizēt plašu kolhoznieku un uzņēmumu darbinieku piedalīšanos mākslinieciskās pašdarbības kolektīvos: korī un deju pulciņā.”

Lēdurgas koris Dziesmu svētku gājienā 1950. gadā
Foto no Rasmus Graudiņas personīgā arhīva

E. Krišjānis atceras, ka personīgi ar motociklu no rītiem apbraukājis kolhozu dispečeru punktus, kur pulcējušies strādnieki. Tur viņš gan tirgojis biļetes uz gaidāmajiem pasākumiem, gan aģitējis nākt uz kolektīviem. Pretimnākošas bijušas arī kopsaimniecības – par piedalīšanos pasākumos, piemēram, Dziesmusvētkos, klāt dotas pat atvaļinājuma dienas, viss, gan dzīvošana, gan ēšana, apmaksāts.

Nav izticis arī bez kurioziem. 50. gados zvans „no augšas” devis rīkojumu visiem Lēdurgas pašdarbniekiem ierasties uz pasākumu Ludzā. Koris, deju kolektīvs un orķestris divās ar brezentu apvilktās smagajās automašīnās izbrauca jau iepriekšējā vakarā un ap četriem no rīta bija Ludzā. Taču, kā izrādās, tur neviens viņus negaida un arī nekāds pasākums nav ielānots. Laimīgas sagaidīšanās pēc satikuši kādu vietējo autoritāti, kara veterānu, kas rīkojis operatīvi. Jau pēc tsa brīža pa visu Ludzu skrējuši ziņneši, bet vakarā uz ātri saorganizēto koncertu vietējais kultūras nams bijis pārpildīts.

Viru ansamblis pie Staļina portreta vecajā kultūras namā
Foto no Dzintras Zelgalves personīgā arhīva.

60.gados pēc zināmas pierunāšanas mākslinieciskās pašdarbības izrādē piedalīties piekrita arī kolhoza priekšsēdētājs Egils Riekstiņš. Tomēr līdz pirmizrādei viņš tā arī netika – ģenerālmēģinājuma laikā viņu sašāva. Luga „Rītausma” bija par kara tēmu, un kādā ainā uz E. Riekstiņa tēloto varoni bija no mugurpuses jāšauj. Parasti šaušanas troksni imitēja E. Krišjānis, aizkulisēs šaujot ar starta pistoli. Tomēr aktieri, lai tēlojums sanākt dabiskāks, bija izdomājuši šaut no pašas bises, pielādējot to ar tukšu munīciju. It kā esot sarunājuši, ka drošības pēc šaus garām, bet nekā, varonis bija tā iededzies lomā, ka šāva Riekstiņam virsū. Munīcija nemaz tik tukša neizrādījās, labi ka tuvumā bija dakteris, palīdzība bija vajadzīga arī slimnīcā. Rezultātā priekšsēdētājs trīs mēnešus ārstējās. Pirmizrādē viņa lomu tēloja jau cits aktieris. „Staļina laikā no tā noteiktī būtu uztaiستیjuši politisku lietu, 60.gados visi tika cauri sveikā,” atceras E. Krišjānis.

Lēdurgas dejojāji 70.to gadu sākumā
vadītāja Taisa Aruma (toreiz- Čunkure)
Foto no Dzidras Turkas personīgā arhīva

Bez vadītāju entuziasma un gribasspēka daudzas lietas nebūtu notikušas. Vēl kāds piemērs – Lēdurgas deju kolektīvam Baložu rūpkombinātā pirms Dziesmusvētkiem pasūtīti zābaki. Kad sākuši interesēties, kad var braukt zābakiem pakal, tad rūpkombināta direktors – Guntis Ulmanis, jā, tas pats G. Ulmanis, paziņojis, ka izejvielu nav un zābaku nebūs. Tad E. Krišjānis zvanījies uz rajona izpildkomiteju un paziņojis, ka Lēdurgas kolektīvs svētkos dejos basām kājām. Lieki piebilst, ka izejvielas zābakiem uzreiz atradās.

Jaunais kultūras nams. 70. – 80.gadi.

Vecā muižas ēka kā Lēdurgas kultūras centrs, jeb kā toreiz teica – „klubs”, savas funkcijas pildīja, līdz Komunistiskās sestdienas talkas laikā 1973. gada aprīlī ēka daļēji nodega. Kas zina, vai Lēdurgā šobrīd būtu tik plašs kultūras nams, ja ne ātrā un noteiktā kolhoza „Draudzība” priekšsēdētāja E. Riekstiņa iniciatīva – veco ēku nojaukt, bet blakus jau uzsāktajai kantora ēkai nebūvēt vis iecerēto ciema sporta zāli, bet kultūras namu. Šo ideju atbalstīja arī ciema padome. 1974.gadā iesāktu būvi pabeidza 1982.gadā, ēkas celtniecību finansēja abi Lēdurgas kolhozi, kā arī Kultūras un Lauksaimniecības ministrijas. Savu artavu pielika arī rūpnīca VEF, piegādājot strādniekus un aprīkojot skatuvī. Prefī kolhozs deva lauksaimniecības produkciju. Nebija viegli padomju gados būvēt kultūras objektus, visa veida celtniecības materiāli bija deficīts.

Kolhozs nozāģēja mežu, sazāģēja dēļus un tad, tos tirgojot vai pret ko iemainot, palēnām visu nepieciešamo sagādāja. Ēkas logos tika ieliktas vitrāžas, kas simbolizēja abas kopsaimniecības un stūrītī VEFa emblēmu – katrai tika atvēlēta tik liela vieta, kāds bijis ieguldījums ēkas tapšanā.

1971. gada 5. septembris, Lēdurgas korim 100 gadu jubilejas svētki
Diriģents Daumants Kaktiņš
Foto no Lēdurgas skolas muzeja arhīva

Runājot par kultūras dzīvi 70. – 80. gados, noteikti vēlreiz jāpiemin E. Riekstiņš. Lai gan ar viņa akceptu Lēdurgā daudzas viensētas tika iznīcinātas, 70.gados viņš vairākiem māksliniekiem, tostarp Maijai Pīlāgai, Ināram Helmūtam un Ilgai Vanagai, piešķīra atjaunojamas viensētas. Cik šis lēmums bija tālredzīgs, to redzam arī šodien. Tā Lēdurgai tika piesaistītas vairākas mākslinieku ģimenes, 1977.gadā aizsākās vēl kāda tradīcija – Mākslas dienas, kas otro elpu ieguva pēc jaunās kultūras nama ēkas uzbūvēšanas. Paradoksāli, ka kultūras nama celtniecība tika minēta kā negatīvs arguments, kad tika lemts par Riekstiņa atstādināšanu no amata. „Vai zināt, cik par šo naudu varējāt fēmas uzbūvēt?“, tādu jautājumu partijas komitejas sēdē esot uzdevis otrais sekretārs Imants Mucenīks. Riekstiņš esot bijis ļoti interesanta personība. Karolis Treijs atceras: „Kad mani 1981.gadā aicināja darīt uz Lēdurgu, man bija saruna ar Riekstiņu. Iztaujāja mani šā un tā. Vai spēlēju kādu mūzikas instrumentu? Tas labi. Un tad pēkšņi jautā – vai māki dzemdības pieņemt? Mums te laukos visādi var gadīties!”

Ja runā par kolektīviem, tad ļoti liela loma visos laikos ir bijusi vadītāju personībai. Tā uzaicināja Artūru Maculēviču uz skolu par mūzikas skolotāju, un uzreiz radās pūtēju orķestris. Kad šis vadītājs (šobrīd Saldus mūzikas skolas direktors) savu karjeru turpināja citur, pēc laika iznīka arī orķestris. Tāpat bija arī ar dejojājiem, dziedātājiem – kāpumi un kritumi, atkal kāpumi. Korī uz simtgades svinībām 1971. gadā bija pat 46 dziedātāji.

Neapšaubāmi, ka visai Lēdurgas kultūras videi liels ieguvums bija Karoļa Treija ierašanās 1981.gadā. Ar savu enerģiju un ideālismu viņš spējis realizēt daudzas pirmajā mirklī šķietami neprātīgas idejas. Un piesaistīt tam arī citus. Šoferis Tālis Zirnis savulaik uzkonstruējis speciālu ierīci, lai uz skatuves radītu specefektus – dūmus. Modris Motte kastei pievienojis elektrību,

un no otrā stāva foajē uz zāli gāzies tāds tvaika Niagāras ūdenskritums, ka Lēdurgu varējuši apskaut pat rīdzinieki. Lēdurgā vairākus gadus tika rīkoti arī starptautiski sarīkojuma deju konkursi, darbojies vokāli – instrumentālais ansamblis „Log” Uģa Prauliņa un Atvara Sirmā vadībā. U. Prauliņš esot izvēlējis interesantus ceļus, kā ierasties Lēdurgā, bieži nākot kājām lielus gabalus caur mežiem un purviem. Grupa, lai arī visi bijuši rīdzinieki, regulāri mēģinājusi piektdienās, mēģinājumi beigušies krietni pēc pusnaktis, bieži mēģinājumi izvērtušies par bohēmiskām ballītēm. Šī pati grupa visbiežāk muzicēja arī Lēdurgā organizētajās ballēs. Ar šo laiku saistīts vēl kāds stāsts – kad krietni iesilušie mākslinieki atgriezušies no kādas „spēles”, Lēdurgas kultūras namā vēl noticis kāds pasākums. Grupas vadītājs atvēris durvis un skaji pa visu zāli noklīdzies: „Dejojiet? Nu nekas, būs arī ...”

1982. gada 28. maijs, jaunā Lēdurgas kultūras nama atklāšana
Foto no Lēdurgas bibliotēkas arhīva

80.gadu beigās Lēdurgā tika dibināta sava televīzija. Pirms tam sākot no 20.gadiem, filmas tika rādītas kultūras namos, kara laikā skolā, bet televīzija – tas bija jauns un ambiciozs projekts. Par abiem Lēdurgas kolhoziem savulaik uzņemtas dokumentālās filmas. Vienas filmas tapšanai bija nolgti profesionāļi, bet otru uzņēma vietējais kino un foto entuziasts E. Krišjānis. Runājot par fotomākslu un Lēdurgas personībām kopumā, noteikti jāpiemin Jānis Jurjāns. Pateicoties viņam, līdz mūsdienām ir nonākušas neskaitāmas foto liecības par 20. – 30.gadu Lēdurgu un tās iedzīvotājiem. „Vecpuikiņš” – tā viņu bija iesaukuši, jo tā viņš savulaik visus uzrunāja. Galdnieks, frizieris un fotogrāfs. Arī padomju laikos viņš turēja savu privātu frizētavu, braukāja ar Harley- Davidson 1200 motociklu. Ja pie viņa gāja matus griezt, tad bija jārēķinās ar stundu. Viņa stāsti vēl šodien klejo pa Lēdurgu, kā viņam ar savām četrām sievām gājies, vai kā viņš vācu laikā Saulkrastos taisījis pornobildes...

Dr. hist. **Gatis Krūmiņš**
Krimuldas novada vēstures draugu biedrības valdes priekšsēdētājs

Materiāls apkopots, pateicoties arhīvu un Lēdurgas skolas muzeja materiāliem, kā arī Dzidras Turkas, Eduarda Krišjāņa, Modra Mottes un Karoļa Treija mutvārdu liecībām.

Lēdurgas TV vēsture

Var jau būt, ka tas izklausās neticami, bet – jā, Lēdurga laikā no 1993. gada līdz 2000. gadam varēja lepoties ar savu televīziju. Daudzi lēdurdzieši zin, ka pirmais Lēdurgas TV vadītājs bija Aldonis Gobzems. Aldoni gan vairs nevaram iztaujāt..

Ir pagājuši 11 gadi, tomēr daudzi lēdurdzieši atceras gan Mareka veidotos raidījumus, gan Gunāra „Skolu ziņas”, gan dažādām emocijām bagātās tiešraides.

Kā šo laiku atceras Mareks Motte, kurš toreiz bija Lēdurgas TV vadītājs, tagad – TV3 LATVIA digitalizācijas un kvalitātes kontroles nodaļas vadītājs?

- Jau vidusskolas laikā ar klases biedriem sākām filmēt sižetus par skolas pasākumiem un dažādiem notikumiem. Ik pa brīdim apciemoju tā laika Lēdurgas TV vadītāju Aldoni Gobzemu, lai redzētu kā lietas notiek televīzijā. Tas ļoti ieinteresēja, tāpēc pēc vidusskolas beigšanas labprāt pieņēmu piedāvājumu pārņemt Lēdurgas TV vadīšanu.

Sākums nebūt nebija viegls. Vienīgā aparatūra bija *pliks* raidītājs... Visu studijas aprīkojumu Gobzema kungs bija īrējis, un līdz ar viņa aiziešanu uz vietas tik pat kā nekas nepalika.

Pirmos sižetus gan ar savu kameru, gan māksliniecisko skatījumu palīdzēja veidot mākslinieks Inārs Helmutis. Pateicoties Karoļa Treija palīdzībai un sadarbībai ar Rēzeknes TV, drīz tikām pie savas kameras un varējām iegādāties montāžas videomagnetofonus. Nu jau aprīkojums sāka līdzināties TV studijai... Šodienas skatījumā gan tā laika aparatūra šķiet smieklīga, bet toreiz varējām tikai sapņot par montāžu datorā. Bija jāsamierinās ar montāžu no magnetofona uz magnetofonu, tomēr, lai veidotu raidījumus, izmantoju arī savu skaņas aparatūru – mikšēšanas pultī, CD atskaņotāju, mikrofonus.

Raidījumi tika translēti 2 reizes nedēļā, deviņos vakarā pa 20 -30 minūtēm. Tādā mazā pagastā nav tik daudz notikumu, lai aizpildītu raidlaiku tikai ar ziņām. Filmējām visus Lēdurgā

notiekošos pasākumus, raidījām tos ēterā. Cilvēkiem patika sevi un līdzilvēkus redzēt televizora ekrānā. Raidījumus dzīvākus un interesantākus padarīja intervijas ar iedzīvotājiem par dažādām tēmām, tur daudz palīdzēja tā laika KN mākslinieciskās daļas vadītāja Gija Trīnuma (toreiz Trūba). Jaunumus no skolas dzīves varēja uzzināt "Skolu Ziņās", kuru pirmais vadītājs bija Gunārs Vilde.

Kopā ar „Kamoliša” vadītāju Ritu Bērziņu iztaujājām, klausījāmies un filmējām Lēdurgas sirmo ļaužu stāstījumus par Lēdurgas vēsturi, par drūmo latviešu deportācijas laiku. Ir safilmēti materiāli daudz stundu garumā, neliela daļa no filmētā materiāla izmantota, veidojot dokumentālo filmu. Tas ir nenovērtējams vēstures materiāls.

Ik pa laikam tika veidoti tiešraīžu raidījumi, kuros kā viesi piedalījās Lēdurgas pagasta vadība, iestāžu pārstāvji (no skolas, no komunālā dienesta). Bija arī raidījumi, kuros piedalījās

saeimas deputāti - Valdis Birkavs, Kārlis Leškalns, Aija Poča, Vilis Krīstovāns. Ikvienam iedzīvotājam varēja zvanīt uz studiju un uzdot sev interesējošus jautājumus. Cik *karsti* tad gāja studijā, pajautājiet lēdurdziešiem...

Žēl, bet pašvaldībai nebija pa spēkam uzturēt savu televīziju. Mainījās likumi, bija vajadzīgs sertificēts raidītājs, kas prasīja milzu līdzekļus un 2000.gadā tika pieņemts lēmums par Lēdurgas TV likvidēšanu.

Sobrīd tiek domāts, kā padarīt pieejamu Lēdurgas TV arhīvu interesentiem. Lai arhīvs būt pieejams, piemēram, bibliotēkā vai internetā, to visu nepieciešams digitalizēt, t.i., pārvērst materiālus no vecajām VHS kasetēm failu formātā, kas ir ļoti laika un darba ietilpīgs process. Idejas ir, pamazām varbūt izdosies arī realizēt.

*Paldies Marekam Mottem par stāstījumu!
Informāciju apkopoja Ilze Kļaviņa*

Ciņā saucēji un to atbalstītāji vai stāsts par Lēdurgas TV

Esmu gandarīts par Mareka Mottes hronoloģisko pārskatu Lēdurgas televīzijai no tapšanas līdz slēgšanai. Un jāsaka, ja nebūtu radusies tāda Lēdurgas TV, vai pats Mareks strādātu tādu interesantu darbu? Bet nu par saucējiem un atbalstītājiem.

Kad Aldonis Gobzems man pirmajam izteica domu par televīziju, jāsaka noticēju ne uzreiz. Nekā nebija - ne naudas, ne zināšanu, bet bija nojausma un ļoti liela gribēšana darīt. Neteicām „nē” ne es, ne Gaida Lāce. Bet tas vēl nebija galvenais. Galvenais bija lēdurdziešu morālais un materiālais atbalsts. Kā tagad atceros KN zālē sapulci, kur Aldonis Gobzems izklāstīja ideju, iestājās kapa klusums, un lēdurdzieši teica – mēs taču varam, un sameta naudu.

Tālākais jau notika kā raksta Mareks Motte. Ļoti aicinu novadniekus gan uzņemties saucēja lomu, gan atbalstīt saucējus. Nevienam mums neko īpašu neorganizēs no malas. Mums piedāvās tikai izdzīvošanu un pelēko viduvējību. Nesenā Republikas līmeņa folkloras festivāla rīkošana Krimuldas novadā pierādīja, ka bija saucēja Ilzes Kļaviņas personā, un mēs gan novada dome, gan ļoti daudzi palīgi bijām atbalstītāji.

Mūsu novadā ir daudz gudru vīru un sievu, jaunatne arī lieliska. Daudz kas mums ir labā līmenī, bet mēs varam vēl labāk!

Karolis Treijs

Krimuldas novada kultūras, izglītības un sporta komitejas vadītājs

Lēdurgas bibliotēkas vēsture

Pirmās ziņas par bibliotēku Lēdurgā ir no 1871. gada, kad savu bibliotēku izveidoja Merķeļa dziedāšanas biedrība. Bibliotēka turpināja pastāvēt un augt, periodiski mainot saimniekus. 1892. gadā bibliotēku pārņēma Lēdurgas Labdarības biedrība, bet 1902. gadā - Saviesīgā biedrība. Latviešu konversācijas vārdnīcā 1935. gadā ir minēts, ka bibliotēkā ir 900 sējumi.

No 20. gadsimta 20. gadiem bibliotēka atradās Saviesīgajai biedrībai piešķirtajā Lēdurgas muižas ēkā, ko pārveidoja par Tautas namu. Tur bibliotēka atradās līdz pat 1963. gadam, kad tai telpas ierādīja pagastmājas (izpildkomitejas) ēkā. Interesantas ziņas par bibliotēku atrodamas Saviesīgās biedrības protokolu grāmatā, piemēram, 1939. gadā grāmatu iegādei atvēlēti 80,00 lati un bibliotekārai algai 50,00 lati, bet 1940. gadā grāmatu iegādei piešķirti jau 250,00 lati. 30. gados par bibliotekāru sabiedriskā kārtā svētdienās strādājis arī Jānis Mālers. Pēc kara 1946. gadā par bibliotēkas vadītāju sāka strādāt Zelma Soms. Tolaik daudzas grāmatas tika izņemtas no bibliotēku plauktiem un iznīcinātas kā ideoloģiski kaitīgas. Kārļa Ulmaņa rakstus, nacionāli patriotisko literatūru aizvietoja ar Ļeņina un Staļina kopotajiem rakstiem. Līdzīgi tika „īrīta” arī Lēdurgas skolas bibliotēka – tā laika skolnieki atceras, ka aiz skolas bijusi liela izmestu grāmatu kaudze, no kuras drosmīgākie papildināja savu personīgo grāmatu krājumus. Bibliotekārei uzdoti arī citi uzdevumi - piemēram, jāorganizē meža materiālu sagādes plāna izpilde. Bija jātiecas ar meža cirtējiem un baļķu vedējiem, jāapbraukā tās mājas, kuru saimnieki meža darbu plānus nepildīja.

Pēc tam īsāku vai ilgāku laiku par bibliotēkas vadītājām ir strādājušas Olga Barisa, Leontīne Upīte, Ārija Kuze, Aija Ungure, Māra Strazda, Gunta Liepa, Taiga Plītniece, Austrā Bērziņa. Vienmēr blakus tiešajam darbam bibliotekāres sabiedriskā kārtā ir veikušas citus pienākumus, iesaistījušās pašdarbībā.

No 1982. gada bibliotēka atrodas Lēdurgas kultūras namā. Šajā ēkā atrodas arī pagasta pašvaldība, pasts, komunālais un sociālais dienests, sabiedriskās organizācijas. Līdz ar to piekļuve bibliotēkai ir ērta un izdevīga.

Līdz ar jaunajām tehnoloģijām mainās sabiedrības priekšstats par bibliotēkām. Ienākot datoriem un internetam, bibliotēkas kļuvas par mūsdienīgiem kultūras un informācijas centriem. Gaismas tīkla izplatība bibliotēkās veicina iedzīvotāju izglītības un zināšanu atbilstību darba tirgum un sabiedrības prasībām. Ir dota iespēja nepieciešamo informāciju un atbildes uz interesējošiem jautājumiem iegūt ne tikai no literatūras, bet arī internetā. Bibliotēka ar jaunajām tehnoloģijām nodrošina visiem vienlīdzīgas informācijas un zināšanu ieguves iespējas.

Lēdurgas bibliotēkā pavisam ir 9 datori ar interneta pieslēgumu, printeris, 2 WEB kameras un krāsu multifunkcionālā iekārta. Ir iespēju apmeklētājiem lietot daudzveidīgas un pilnvērtīgas datu bāzes, piemēram, Letonika, Lursoft, angļu valodā - EBSCO, ieliet Draugos, izmantot e- pasta pakalpojumus, tāpat iegūt informāciju katram par viņa interesējošu jautājumu. Visas bibliotēkas grāmatas ir ievadītas Salaspils bibliotēkas e-katalogā un pieejamas lietotājiem arī attālināti. Informācija par Lēdurgu, tai skaitā bibliotēku, ir atrodama Krimuldas novada mājas lapā: www.krimulda.lv.

Lūgums pagasta iedzīvotājiem: ja kādam mājās ir saglabājušās fotogrāfijas vai citi materiāli par Lēdurgas un Atmodas bibliotēkām, lūdzam tos aizdot, lai varētu pārkopēt un ieskenēt. Iegūtos materiālus izmantosim bibliotēkas vēstures albumu papildināšanā un Lēdurgas 800gades izstādes veidošanā.

Lēdurgas bibliotēkas vadītāja Ina Jēkabsons

Lai arī lūdzam bijušos un esošos lēdurdziešus ziedot svētku organizēšanai naudas līdzekļus. Ar Krimuldas novada domes lēmumu ir atvērts ziedojumu konts:

AS SEB banka LV88UNLA0050016903166

Atbildību par ziedoto naudas līdzekļu izlietošanu uzņemas Lēdurgas pagasta pārvalde un svētku organizēšanas darba grupa

LĒDURGAI 800 svētku organizēšanas darba grupa

Juris Liepa, Lēdurgas pagasta pārvalde, ledpadom@latnet.lv; **Karolis Treijs**, Krimuldas novada domes kultūras komitejas vadītājs, karolistrejs@inbox.lv; **Ilze Runce**, Lēdurgas k/n, ir2701@inbox.lv; **Ilze Kļaviņa**, Lēdurgas k/n, ilzepakrs@inbox.lv; **Maija Kalniņa**, G.Merķeļa Lēdurgas pamatskola, kalinmajaja22@inbox.lv; **Maija Pilāga**, Lēdurgas Mākslas Skola, majja.pilaga@inbox.lv; **Konstantīna Jēkabsons**, Lēdurgas bibliotēka, ina51jek@inbox.lv; **Rita Bērziņa**, Invalīdu, politiski represēto un pensionāru apvienība „Kamolītis”; **Zane Rugina**, NVO Sirdsdegsme+, zrugina@inbox.lv; **Sandra Zvidriņa**, NVO Pīlādžīts, sancco@tvnet.lv; **Gatis Krūmiņš**, Krimuldas novada Vēstures draugu biedrība, gatis.krums@gmail.com; **Ausma Randa**, Lēdurgas Ev.Luterāņu draudze

Šajā izdevumā ir izmantoti materiāli no Lēdurgas iedzīvotāju un Lēdurgas skolas muzeja arhīviem. Pateicamies par atbalstu visiem, kas palīdz gādāt vēsturiskos materiālus un liecības. Lūdzam izteikt savus priekšlikumus svētku organizēšanas darba grupai.